

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

XVII. Évfolyam

PITTSBURGH 7, PA., 1948 ÁPRILIS

4-ik Szám

Kossuth Lajos

KOSSUTH AMERIKÁBAN

Leffler Andor, a clevelandi magyar evangélikusok első gyülekezetének lelkésze, régóta tanulmányozza már Kossuth amerikai szereplését. Tanulmányainak eredményeit egy kis füzetben adta ki. Ebből közöljük a következőket.

KOSSUTH-SZOBOR CLEVELANDBAN

1902-ben, Kossuth clevelandi látogatásának félévszázados fordulója alkalmából a magyar származású clevelandiak a nagyszalontai Kossuth-szobor másával ajándékozták meg városukat. A város vezetősége a szobrot elfogadta és úgy döntött, hogy az a város egyik legelőkelőbb helyén, a Public Square-en állíttassék fel. Ezt a tervet a magyar és evangélikus Kossuth elleni katolikus és nemzetiségi izgatás megakadályozta. A városnak egy másik (?) nemzetiségi csoportja, mely számánál fogva nagyobb sullyal rendelkezett, mint a magyarság, ellene szegült annak, hogy Kossuth szobra a város legszebb helyére kerüljön. A katolikusok pedig azt híresztelték róla, hogy a katolikus egyháznak nagy ellensége volt. Így azután a szobor az egyetemi térre került, de a városi vezetőség fenntartotta magának azt a jogot, hogy kellő időben megfelelőbb helyre vitesse át. A szobor — amint Leffler írja — ma is nagy szerepet tölt be a város magyarságának életében. A március idusát követő első vasárnapon "magyar függetlenségi napot" tartanak és ezen a napon a magyarok ezrei gyülekeznek össze a szobor körül, hogy újra meg újra bizonyosságot tegyenek a mellett a szabadság mellett, melyet Kossuth hirdetett s amely olyan csodálatosan megegyezik az amerikai "Függetlenségi Nyilatkozat" szellemével.

"A NEMZET VENDÉGE..."

A magyar szabadságharc leverése után Kossuth a törökökhöz menekült, akik politikai fogolyként internáló táborba tartották őt. Ugyanakkor Amerikában a bécsi kormány ügynökei

rágalomhadjáratot indítottak el Magyarország és Kossuth ellen. Bizonyára ezzel akarták leplezni az embertelen elnyomatást. Egy Amerikában élő olasz forradalmár, bizonyos Signore Alvanola, kapcsolatba került a clevelandi methodista egyház lelkészével, Franklin Tefft-tel és felvilágosította őt a magyar helyzet felől. A lelkész vállalta a feladatot, hogy Kossuth igazságát hirdesse polgártársai előtt. Felhívta a közvélemény és az illetékesek figyelmét arra, hogy "ez a nagy és igaz ember fogolyként sinylődik." Munkája eredményes volt. A kongresszus elhatározta, hogy Kossuthot a nemzet vendégeként hívja meg az Egyesült Államokba. Amerikai hadihajót küldtek érte Törökországba. Mondanunk sem kell, hogy a nagy amerikai köztársaságnak ez a nemes gesztusa egész Európában milyen magasra szökkentette a Kossuth iránti érdeklődést s mennyire megerősítette az európai szabadságmozgalmak hiveinek és vezetőinek bizalmát. Kossuth lett az európai szabadságeszme vezére. Angliában, Olaszországban, Franciaországban, Portugáliában, Svédországban tüntetések voltak, Redru Rollin Mazzini és a német 48-asok feléje tekintettek.

ROSSZKOR ÉRKEZETT

Ugyanaz a kongresszus, mely Kossuthot meghívta Amerikába s érte hadihajót küldött, rendkívül szigorú törvényt hozott a szökött rabszolgák ügyében. A rabszolga-ellenes párt egyik szónoka Syracuse-ban így szónokolt: "Ez a nemzet beszél Kossuthról és a szabadságról? Ha Kossuth következetes lenne, akkor így kellene válaszolnia a meghívásra: Ha önöknek van fölösleges részvétük, akkor árasszák arra a hárommillió rabszolgára, akik önök között élnek." Ilyenformán a rabszolgaság elleneségei bizonyos ellenszenvvel fogadták Kossuthot. De nem tetszett Kossuth személye a déli rabszolgatartó államoknak sem, mert bár nem avat-

kozott bele ebbe az amerikai belügybe, amerikai diadalutja a szabadság pártját erősítette. Ohio és a középnyugati államok azonban szívesen fogadták őt. Az amerikai szereplésével foglalkozó történészeknek mégis az a véleménye, hogy Kossuth rosszkor érkezett Amerikába. A rab-szolga-kérdés mellett eltörpült a magyar szabadság ügye.

A CLEVELANDI FOGADTATÁS

A clevelandi polgárok nagyon büszkék voltak arra a két vasutvonalra, mely a várost egyfelől Columbus-szal, másfelől Cincinnati-vel összekötötte. Ezek a vonalak 1851 februárjában készültek el. Az ünnepélyes felavatást istentisztelet előzte meg, melynek textusa a következő volt: "Az utcákon robognak a szekerek, összeütköznek a piacokon, tekintetök, mint a fáklyák, futkosnak, mint a villámok." (Náhum 2:4.) Alig egy esztendő múlva érkezett meg Kossuth a városba. Természetesen különvonaton hozták és vitték tovább, s erre a derék polgárok rendkívül büszkék voltak. A fogadtatásról és a városban töltött időről Kossuth titkáranak, Pulaszkynak a felesége azt jegyezte fel naplójába, hogy csodálatos volt a lelkesedés, de nem volt csodálatos a rend, hiszen a polgárok java része New England-i származású puritán, akinek a rendszeretet a vérében van. Ebben a városban Kossuth céljait is megértették. Woods, Ohio elnöke, felszólalt a magyar társaság gyűlésén és ezeket mondta: "Európában egyesült az erőszak, hogy elfojtson minden szabad megmozdulást. A tirannusok ellen semmi más nem használ, csak a puskapor és az acél."

*

Leffler könyvének vázlatos ismertetését alkalomadtán folytatjuk.

Közli: Dr. K. A.

EGYETEMES HIREK

Szabó József, a Harangszó s később az Uj Harangszó főszerkesztőjét, a dunáninnyi Evangélikus egyházkerület püspökévé avatták fel március 17-én, Balassagyarmaton. Isten áldását kérjük mind a püspök urra, mind az Egyházkerületre, hogy vezér és nyáj együtt szolgálhassák a Főpásztort, Krisztust.

Ünnepekre készülnek a magyar evangélikusok Clevelandtól kezdve mindenütt a közel jövőben. Clevelandban, lelkészi jubileum, Pittsburghban adóslevél égetés, Bethlehem magyar, 20 éves jubileum, Perth Amboy N. J. 30 éves jubileum és adóslevél égetés. Rajta, rajta magyar ev. berkek... ezután kell hogy jöjjön a missziói elküldetés 100 percentes teljesítése. Önfenntartó gyülekezetek lehetünk... de KÖZÖS SIONUNK munkáját soha nem felejtethetjük el.

Április 11-én a lelkésze iránti hűségének adott kifejezést a Cleveland West Side-i ev. gyülekezet. Tíz éves lelkészi szolgálatot ismert el a gyülekezet, mely a 15 családból álló csoportot egy 300 lelkes gyülekezetté épített fel, az Istenben vetett hit erejéből. Brachna Gábor, lapunknak áldozatokat hozó munkássága ismert olvasóink előtt. Az Erős Vár is hálát ad Istennek Brachna Gáborért, a magyar betű, s Isten Országának hű munkásáért. Becsülje meg egymást, gyülekezet és lelkész még hosszú éveken át.

Lutheran World Action, a világ evangélikuságának segítő keze, az 1948 esztendőre nagyobb foku segítségadást nyújt Magyarhoni ev. Egyházunknak. 250,000 dolláros segélyt tett kilátásba az Evangélikus Világ Akció, az elmúlt hónapban tartott new yorki gyűlésén a magyar ev. egyház részére. Mennyire számíthatunk amerikai magyar ev. gyülekezeteinktől erre a célra a májusban tartandó országos gyűjtésen?

Turóczy Zoltán, nyiregyházi ev. püspök, evangélizáló könyvét fordította le angolra, Papp János László buffaloi ev. lelkész. A könyv, mely tudunk szerint az első ilyen kísérlet magyar Amerikában, megrendelhető az Erős Vár kiadóhivatala címén, 161 Hazelwood Ave., Pittsburgh 7, Pa.

Dinnyés Lajos miniszterelnök jelenlétéről hoznak hírt, aki részt vett egy pesti ev. templom felszentelésén, melyet az államsegélyből építettek újjá, s D. Ordass Lajos szentelt fel. Dinnyés Lajos zavaiban kérte az Egyházat, hogy nagyra becsült befolyását használja, az Ige tanításával egyenlően arra, hogy a dolgozó nép élvezhessen több jogot boldogulásra a sok szenvedés után...

Különös figyelmet keltett bennünk az a hír, hogy Szabó József püspökké avatásán D. Kapi Béla, Turóczy Zoltán és D. Ordass Lajos püspöki keresztet viseltek... Bethlehem, amerikai ev. lelkészi ajándékunk D. Ordass Lajos püspöknek, ime felébresztette otthon hitünk ezen szimbólumának liturgikus viselését. "Mert nem szégyeljük a keresztet..."

Barátot vesztett magyar ev. egyházunk Dr. RALPH LONG, az ev. Nemzeti Tanács titkáranak halálával. Dr. Long az amerikai ev. egyháztestek egyesítése mellett fáradozott 16 esztendőn; főmunkása volt az Ev. Világ Akciónak s az elmúlt évben feltámadt EVANGÉLIKUS VILÁG SZÖVETSÉG előkészítője, majd megválasztott pénztárosa volt.

Ott halt meg íróasztala mellett. Szolgálatban nemcsak miértünk magyarokért, hanem égető munkában Krisztos országáért e földön.

A Világ Akció filmjein népünk is megismerte a szolgálatot, melyet hű sáfárként teljesített, teljesen átadva magát Krisztus parancsának.

Legyen álma csendes. Feltámadunk!

IMRE ÉS TÁRSAI

Irta: Dr. Keken András

“UJ FIU” LETTEM

Ez így igaz, ahogy a cím mondja. Isten új munkahelyet jelölt ki számomra: a Deák-téri gyülekezetet. Bizonyára ő intézte úgy a dolgokat, hogy hamarosan a gyermekotthon is feljött Pestre. A vásárhelyi presbitérium átadta a felszerelést is, csak azt kötötte ki, hogy néhány vásárhelyi gyermeket is el kell tartanunk. Ez a megegyezés ma is érvényes. Most is vannak még vásárhelyi gyermekeink, s ha szükség lesz rá, a jövőben is jöhetnek.

Ideiglenesen a mi kedves karnagyunknak, Weltler Jenőnek a lakásában helyezkedtek el a gyerekek. A konyháját és egy szobáját engedte át erre a célra. Szívességét a gyerekek azzal hálálták meg, hogy esténként sok Halleluja-éneket énekeltek el neki, ami bizonyára jól esett zeneileg képzett fülének. Persze, e tréfás megjegyzésen túl afelől is meg vagyok győződve, hogy reá is érvényes ez az ige: Ha valaki egyet befogad az én kicsinyeim közül.....

Közben dult a véres háború és országszerte szaporodtak a hadiárvák. Összefogtunk Sztehló Gábor kollégámal, a Deák-téri Luther Szövetségé mellett megszereztük az Országos Luther Szövetség támogatását, valamint Raffay püspök ur segítségét, s ilyenformán kibérelhettünk a Hűvösvölgyben egy nagy villát és 1943 őszén megint új helyen, új feladatokkal s a régieken kívül még negyven új gyermekkel indult el az árvaház, amit akkor Evangélikus Hadiárvaháznak neveztünk el.

A felavatás után egy reggel kimentem, hogy egyet-mást elintézzek s megismerkedjen a gyerekekkel. Ott ért a dél is. Leültem a fiúk asztalának végére, hogy velük ebédeljek. A jobboldali szomszédom a kis Nagy Karcsi volt, — ma már derék tanulója a Deák-téri iskolának, akkor még alig négyéves kis mujkó. Fejcsóválva vette tudomásul, hogy alig néhány kanál levest ettem. Biztatott is erősen, hogy kérjek még, hiszen van itt elég, és a testvér-néni jószívű, szívesen ad. Mikor észrevette, hogy a főtt tésztából is kevesebbet eszem, mint ő, újból megszólalt: “Nézze, ha maga nem mer kérni, majd szólok én a testvér-néninek, én már jól ismerem őt.”

Bizony, új fiunak nézett engem a derék gyermek. S ebben annyi igaz volt, hogyha fiunak már nem is voltam fiu, mindenesetre új helyzet és új feladatok előtt állottam.

1944 karácsony estéjén hosszú és aggodalmas hetekre megszakadt az érintkezés a Deák-téri paróchia és a hűvösvölgyi árvaház között. Amikor végre lehetett, feleségem csónakon átkelt az akkor még zajló Dunán, kigyalogolt az

árvaházba s megtudta, hogy az ostrom alatt és után a vezető diakonisszának, a jó Márta-testvérnek, meg Gizella és Róza testvérnek, sokat kellett gyötrődniök, szenvedniök és imádkozniök a gyermekekért, különösen a leányokért. Istennek legyen érte hála, ha sok minden el is vezett a felszerelésből, a gyermekek épségben megmaradtak. Csak egy kislányunk halt meg, — nem az árvaházban, hanem más óvóhelyen, s hogy milyen körülmények között, azt majd máskor megírom.

1945-ben nagyon sokat kellett dolgozniök a gyermekeknek, különösen a nagyobb fiuknak. Tolókocsin szállították ki az élelmet és a tüzelőt. Ezért is, meg az iskolák távolsága miatt is, a hűvösvölgyi épület bérletét átadtuk a Fébének, szeretetház céljaira, a gyermekeket pedig behoztuk a Deák-téri paróchia második emeletére.

Ezzel megint új helyzet állott elő, s mi megint “új fiu”-ként kezdtük a munkát.

Folytatása következik.

NÉMETORSZÁGI LELKÉSZI SEGÉLY

Januári számunkban foglalkoztunk azzal a tervvel, hogy a Németországba szakadt magyar evangélikus lelkészek részére egy központosított helyről küldjünk segítséget s így azok, akik másokon segítenek, maguk is gondviselésben részesüljenek. Gyülekezeteink közül egy pár hátrahagyott készségének adott kifejezést az első kéreésre való rögtöni válaszadással. Főszerkesztőnk még január hónapban küldött el gyülekezetének Női Egylete segítségével egy-egy csomagot a menekült lelkészeknek.

Amikor elmentek az első csomagok, akkor láttuk meg, hogy milyen keveset tudunk adni csak, azoknak, akik életüket is képesek adni a Krisztus evangéliumáért. Szép volt mégis, hogy akadtak gyülekezetek, ahol megtanulták már azt, mit jelent “MÉG TÖBBET” adni. Amerikai egyháztagjaink oly sokszor állottak már meg az ilyen kérések mellett, s bizony gyakran tesznek panaszt még a tanácsosok is “MÉG MINDIG ADJUNK?” Igen adjunk, úgy mint azt az Ó-Testamentumi hívők adták, legalább keresetünknek EGYTIZEDÉT, a Krisztus munkájára. — Akkor álljunk csak meg az adakozásban, mikor Jézus áll meg az üdvösségadásban!

Legyenek a gyakori kérések ÉBRESZTŐK arra, hogy milyen “rövidnek találtattunk” a jónak cselekvésében.

A hitcselekedeteinek kérését meghallották következő gyülekezeteink az elmúlt három hónapban:

New Brunswick, N. J.	\$20.00
Perth Amboy, N. J.	25.40
Cleveland West Side	23.00
Pittsburgh, Pa.	26.00
Cleveland East Side.....	vitaminokat adott

ERŐS VÁR

Official Religious Monthly of the Hungarian Lutheran
Churches of America

Az amerikai magyar ág. hitv. ev. egyházak hivatalos lapja.

Editor — Főszerkesztő:

Rev. Gábor Brachna, 3243 W. 98th St., Cleveland 2, O.

Kiadóhivatali vezető:

Rev. Paul Markovits, 161 Hazelwood Ave., Pittsburgh 7, Pa.

Munkatársak: Az amerikai magyar evangélikus lelkészi kar.

Minden cikk, közlemény, valamint minden előfizetés, reklamáció és megrendelés a kiadóhoz küldendő.

Subscription Price: \$1.50. — Előfizetés: \$1.50 egy évre.

“PRO PATRIA ET LIBERTATE”

Rákóczy korabeli jelszó áll az Amerikai Magyar Református Egyesület jelvényén. “Hazáért és Szabadságért!” jelképezi az Amerikába szakadt magyaroknak munkásságát, melyet egyleti téren végeznek. Szép és dicső dolog élni és dolgozni ezen eszméért. Tette is ezt azon magyarcsoport, mely az Amerikai Magyar Református Egyesület ezreket számláló csoportjába szegődött. Ötvenkét esztendő hosszú évein át szaporodott az Egyesület tagjai száma, annyira, hogy az elmúlt hónap 8—14-ig tartott Clevelandi nagygyűlésén a kiküldött 112 delegátus 28,204 tagról hallott jelentést.

Szép és dicső a “Hazáért és Szabadságért!” élni mi mégis azt hisszük, hogy szebben tükrözi vissza az igazi egyleti munkásságnak képét az Egyesület másik jelszava: “Si Deus Pro Nobis, Quis Contra Nos” — Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?! A hitnek erős alapjaira építették azt a várat az amerikai magyarok, melyet a Testvérségítés várának ismertünk meg az elmúlt fel évszázad alatt úgy itt Amerikában, mint szülőhazánk földjén.

Megismerte a protestans magyar, hogy “Hiába építik a munkások a házat, ha azon nincs Isten áldása!” azért van az még 50 esztendő után, hogy minden gyűlést és konvenciót az Istennek tiszteletével kezd meg a Református Egyesület. Evangélikus szempontból jó tudni ezt, hiszen az építők soraiban ott találunk a mi hitsorsosainkból is ezen nagy Egyesületben. Március 8-án tartott istentiszteleten is látható volt, hogy többen voltak evangélikusok a kiküldöttek között. Jól esett látni azt, hogy a testvéri szolidaritás Reformátusok és Evangélikusok között, megvan. Köszönet jár református testvéreinknek azért, hogy olyan helyeken, ahol kicsiny számban élnek az evangélikus magyarok, gondot viseltek és viselnek róluk. A nagygyűlésen kiküldött delegátusok között levő evangélikusok azt bizonyítják, hogy MUNKÁSOK ÉS ÉPÍTŐK az evangélikus testvérek az Egyesület életében is.

Az ERŐS VÁR sok barátot talált a cleve-

landi nagygyűlésen. Barátja lett a nagy Egyesület, mely meghívással tisztelte meg evangélikus havilapunk. Barátjaivá lettek a sajtónak képviselői, akik között Káldor Kálmán, a hetilapok elnökének nevében evangélikus hittestvérre talált. South Bend, Indiana delegátusa Varga István, orosházi születésű földim, aki kedves nevével együtt többször elbeszélgetett velem. Beszéltem Beaver Falls, Pa. ev. delegátusával, Toledo, Ohio delegátusa és Duquesne, Pa. delegátusa szintén a hü egyesületi munkások közül való ev. ember volt. Legnagyobb örömet részemre Bogár István, központi tisztviselővel való megismerkedésem jelentett. Őbenne az “Alma Mater” szarvasi evangélikus gimnázium öregdiákjára találtam, akivel több estén át el beszélgettünk evangélikus iskolánk multjáról és községünk régi emlékeiről.

Hü sáfárok sokasága volt együtt a Református Egyesület clevelandi gyűlésén. Dr. Ujlaki Ferenc, a lelki ember elnöktől kezdve, minden delegátus azon hitének adott kifejezést, melyet a Református Egyesület jelszavaként ismerünk: “Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?!” Hazáért és Szabadságért! — mindenünket adjuk.

M. P.

AMERIKAI SZOKÁS

Régen elmúlt már Karácsony, Húsvét is elment már s mi mégis gyakran gondolunk azokra a szokásokra, melyeket az amerikai nép ezen ünnepek alkalmával elsajátított és pontosan igyekszik betartani. A karácsonyi, húsvéti kártyákra gondolunk. Egy-egy alkalom nyílik az ünnepek alatt, hogy barát barátot, ismerős ismerőst tiszteljen meg egy ilyen megemlékező kártyával. Lehet, hogy az élet rohanása hozza magával azt, hogy ezekre a kártyákra, már a névalírás helyett nyomtatja a nevét, de mégis van valami szép benne.

Húsvétban kaptam kártyát olyan ismerőstől, akinek vendégszobám ajtaját nyitottam ki két évvel ezelőtt. Nem felejtkezett meg egy kedvesen eltöltött éstéről még két esztendő után sem. Örömmel próbáltam visszaemlékezni én is ismerősömrre.

Nemrégiben menekült magyar emberekkel volt többszöri levelezési ügyem, 1848 próbáltunk mi is ünnepelni, demokráciának áldott ünnepét. Mentek a levelek tőlem, s mély volt a hallgatás a levél másik oldalán. Uraim, legalább nyomtatott karácsonyi kártyát küldjenek, hogy élnek s van megemlékezés a tisztességről!! Szól ez a kérelem azoknak is, akik valamilyen formában amerikából segílyt kaptak. Amerikai adakozóik felháborodva kérdezik tőlem, hogy élnek-e a segíly részesedői! Nem szégyen a köszönetadás soha! De szégyenli magát az ember, ha mások hanyagsága miatt a saját orcája kell, hogy vörös legyen.

M. P.

SZÉTSZÓRÓDÁSBAN

MENEKÜLT EV. LELKÉSZ NAPLÓJÁBÓL

(Januári Erős Várban egy kérést intéztünk olvasóinkhoz, hogy tegyék lehetővé azt, hogy havonta élelmiszeres csomagokat küldhessünk a német-ausztria országokban szolgáló ev. lelkészek részére. Válaszul több gyülekezetünk küldött pénzt a csomagküldéshez, melyet szerkesztőnk intéz el Clevelandban, a West Side-i Ev. Női Egylettel. Kezünkbe akadt testvér egyházunk lapja, a Reformátusok Lapja, melyben Dr. Dienes Barna egy levelet közöl Ausztriából. A levél írója magyar ev. lelkész, aki egy hónapi munkájáról vezetett naplóját csak rábeszélésre adta át az ő amerikai látogatójának Dr. Dienesnek. Híszem mindannyiunkat érdekelni fog ezen napló. Nagy József ev. lelkésznek mi is köszönetet mondunk soraiért, úgy szintén Dr. Dienesnek, amiért meggyőzte az író a sorok átadására. Evangélikus Világ Akciónk az Világ Tanácson keresztül is munkálkodik. — Kiadó.)

BESZÁMOLÓ

1947 november havában végzett lelkési munkámról

Másodikán reggel fél hét órákor indultam a négy kilométerre fekvő Peggauba, gyalog, mert vasárnap az angol megszállási övezetben semmiféle közlekedési lehetőség nem áll rendelkezésemre. Peggauban 8 órákor Istentiszteletet tartottam. Fél tizkor már vonaton ültem, hogy délután három órákor Kapfenberg-táborban tarthassak Istentiszteletet. Istentisztelet után meglátogattam több családot, este pedig Miss Taylor vöröskeresztes kvéker testvérnek köszöntem meg, a tábor protestáns lakói nevében, szeretetteljes támogatását; ugyanakkor megbeszéltük a készülő tábori baraktempom felszentelésének programját is. Harmadikán reggel öt órákor indultam Kapfenbergből Grazba. Itt részt vettem a menekült protestánsok segélybizottságának gyűlésén, amely alkalommal a magyarok közül többen keresték fel Stuart S. Pratt amerikai lelkészt, hogy személyes ügyekben tárgyalhassanak vele. A segélybizottsági gyűlésen igen lehangolt a magyarok háttérbe szortása. Itt értesültem arról, hogy a genfi Ökuméne (Egyházak Világtanácsa) igen tekintélyes öszszegyet bocsátott a bécsi egyházi főtanács rendelkezésére azzal a kikötéssel, hogy támogassa a menekült lelkészeket. Ugyancsak ekkor kellett tudomásul vennem azt a szomorú tény is, hogy a menekült protestánsok részére küldött adományokból minden nemzet részesült, csak a magyarok és a methodisták nem. A testvéri szeretetnek ilyen megnyilvánulása felszólalásom alkalmával könnyet csalt szemembe, mire megígérték, hogy igyekezni fognak helyrehozni a tévedést. A gyűlés után néhány grázi családot látogattam meg. Este 8 órákor érkeztem haza. Negyedikén reggel már ismét uton voltam, hogy egyik testvéremmel Grazban valamilyen helyiséget szerezzünk, hogy az esetleges adományokat kioszthassuk. Fáradozásunk azonban hiábavaló volt. Hazaérkezve a Magyarországból Németországba, és viszont, továbbbitandó leveleket (19 darab) postáztam, valamint a hivatalos leveleket iktattam és a sürgősebbekre válaszoltam. Közben többen kerestek fel, vallásra való tekintet nélkül, tanácsot kérve, hogy ügyeiket hol és melyik hivatal intézné el. Éjjel körül feküdtem le. Ötödikén a strassi tábort látogattam meg. Elbeszélgettem az ujonnan menekült magyarokkal és a kiutasított népi németekkel, akik között több olyan is volt, aki csak beszélni tudott "svábul", de írni-olvasni nem, de mert a neve német: ezért kellett elhagynia Magyarországot vagy Jugoszláviát. A tábor-

ban kaptam éjjel szállást: fűtetlen szobában egy szalmazsák meg egy takaró szolgálta minden kényelmemet. Hatodikán reggel 4 órákor már ismét vonaton ültem, hogy a Murau vidékén lakó magyarokat meglátogassam. Délután 16 órákor érkeztem Frojachba. Innen gyalog folytattam utamat a hegyek közt szétszórta élő magyarok felkutatására. Három családot látogattam meg. Vacsorám egy csésze tej volt, amit nagy köszöngésre az egyik tanyában szereztem. Éjjeli szállásom egyik magyar családnál egy lóca volt. Hetedikén reggel tovább folytattam az utat, autóbusszal, Murau, St. Georgen és Kaendorf magyarjainak meglátogatásával. Ebédem a táskámból elővett kenyér volt, mert nem találtam olyan vendéglőt, ahol kapni lehetett volna valamit. Este indultam vissza. Unzmarkba érkeztem fél kilenckor; két óráig a váróteremben próbáltam egy kissé pihenni; amikor ismét vonatra ültem s reggel hét órákor érkeztem haza. Nyolcadikán beszédemet készítettem és levelezésemet intéztem el.

Istentisztelet gyülekezete
A waldwéri táborban (Passau mellett)

Kilencedikén reggel alkalmi autóval Grazba mentem, ahol 10 órákor Istentiszteletet tartottam. Istentisztelet után a hivek ügyes-bajos dolgaikkal fordultak hozzám; ahol tudtam, utbaigazítást adtam. Mire ebédelni mehettem, fél kettőkor, már csak a maradékokkal kellett megelégednem. Délután a kórházban látogattam meg négy beteget. Este Tobelbadba mentem, ahol egyik hívemnél kaptam éjjeli szállást. Tizedikén ismét Grazba mentem, ahol a fogházban lévő magyarokat látogattam meg, majd pedig a Világtanács által adományozott kerékpárt vettem át és szereltem össze. Így már kerékpárral tudtam hazajönni. Saját magam által készített ebédem elfogyasztása után Peggauban kerestem fel az evangélikus kollegát, hogy valami támogatást kérjek tőle a protestáns menekültek számára. Igéretet kaptam, de egyebet nem, annak dacára, hogy biztos tudomásom volt arról, hogy három bála ruha áll a menekültek rendelkezésére, de ez szerinte csak a népi németeket illeti, a kapott utasítás szerint. Mivel e felett csodálkozásomnak adtam kifejezést, megígérte, hogy ebben az ügyben a szuperintendenshez fordul felvilágosításért. Este az egyik peggauhi hívemnél tartottam házi áhitatot, amelyen nyolcan vettek részt. Tizenegyedikén és tizenkettedikén itthon voltam: élelmezési cikkeket igyekeztem beszerezni, valamint levelezésem egy részét intéztem el. Tizenharmadikán délután Judendorfba mentem kerékpáron, ahol házi áhitatot tartottam, még aznap este vissza is érkeztem. Éjjel 11 órákor táviratot kaptam, hogy menjek le Strassba, mert több magyar szeretné, ha valamilyen munakhelyen elhelyezhetném őket.

(Folytatása következik)

EURÓPAI LEVÉL

"Amerikai magyar testvérem!

Átéltél-e már igazi áradást? Nagyot, iszonyatosat, veszedelmeset, és gonoszt? Ha a valóságban nem, úgy legalább a moziban biztosan láttad, hogy töri át a gátakat is mocskos, felkavart, vad áradat... Miképpen ejti hatalmába a legdusabb termőföldeket, tanyákat, városokat és békés kis falvakat... Láthattad, milyen eszeveszett félelemmel menekül az ár elől ember és állat egyaránt...

Erre gondold mindig amikor mi, szerencsétlen menekült magyarok az eszedbe jutunk!

Jusson eszedbe az áradás és akkor majd megérted, hogyan lehetett, milyen sietve kellett órák alatt összecsomagolnunk egy-két hátsákra való élelmet, meg két-három utitáskát a legszükségesebbnek vélt fehérneműekkel. Lelki szemeid előtt elevenüljön meg kisdéd családját, fiatal, szép feleségét féltő magyar apa, aki abban a szerencsés helyzetben volt, hogy otthon érte a sors, amikor félreverték a harangokat. Mert bizony ugyanugy kint is feküdhettek volna elevenen, vagy holtan valamelyik frontszakasz sáros lövészteknőjében, gránátésőben, golyózáporban, dübörgő tankok talpa alatt...

Gondoldj arra a sokmillió magyarra, aki sohasem hitt a háborus propagandának, csak a két tisztánlátó szemének — és katonának ment, mert úgy kívánta a kötelesség és arra nevelték, hogy "Dulce et decorum est pro Patria mori..." Harcoltunk bizony, mert meg akartuk védeni Magyarországot az áradat elől. Ezért szakadt kétfelé a nemzet. Ezért harcoltunk sokan Kelet ellen és néhányan Nyugat ellen... Mert áradat fenyegette Magyarországot. Mindenfelől. A germán-tenger és a szláv-tenger közé szorult hazánkat védtük elkeseredetten. Így lett a magyarságból "nyugatos" és "keletes"...

Mikor a győztes amerikai és angol csapatok partraszálltak, akkor már a Kárpátokat öntözte a vérünk és ha Budapest védői nem tartanak ki olyan szívósan, úgy a szövetségesek nagy kézfoga nem Németország közepén történt volna meg, hanem a Csatornához sokkal közelebb... Dehát, - bizzuk ezt a történelemre, az majd tisztázza. Mi csak arra emlékezünk szerényen hogy a magyarság egykoron kemény ellenállásával megmentette a Nyugat kulturáját a török veszedelemmel szemben s azóta is harangoznak világszerzte mindenütt minden déliidőben...

Most nincs harangszó. Csak nyomor, szenvedés, nélkülözés és kilátástalan jövő az osztályrésze a Nyugatra sodródott magyarságnak. Még az IRO sem fogadja be a mi tömegeinket, pusztulunk, veszünk...

Körülbelül félmillió lehet azoknak a magyaroknak a száma, akik idejében elmenekültek s ezzel asszonyaik becsületét, leányaik álmát,

gyermekeik életét, tisztaságát, lelkét helyezték látszólagos biztonságba azzal, hogy Ausztriában és Németországban a nyugati hatalmak zónáiban kerestek menedéket.

Hogy odahaza mi történt az "áradás" után, arról eddig is már az amerikai ujságok élethűen beszámolhattak, ha úgy akarták. Ebben a kis levélkében ugysem férne el...

Hogy mi lesz velünk? Azt csak a jóságos Isten tudja, akinek megvannak a maga tervei és utai a mi számunkra is, Aki nem hiába tanít bennünket most szerénységre, a nincstelenek száraz kenyérére! Benne biztunk elejétől fogva!

A honvágy, a tehetetlen fájdalom marja a lelkünket, de erre is van egy levelem hazulról: "... tudom, hogy nincs súlyosabb teher a honvágynál, magam is átéltem egyszer, az első világháború után. Azonban csak annyit írhatok, hogy legalább háromszor annyian kívánkoznak ma el innét, ki a nagyvilágba, mint amennyien haza szeretnének jönni. Szívesen itt hagyná mindenét sokmillió magyar, legyen az keresztény, zsidó, ilyen, vagy amolyan párti..."

Nem akartam ilyen hosszura nyújtani a levelemet, azonban feltétlenül kellett ez az alap, amelyre majd a következő szavakkal festett képeimet, európai leveleimet ráhelyezhetem az Erős Vár keretein belül!

Amerikai Testvérem! Az Isten áldjon!"

SZIVÉLYES ÉS KÖRÜLTEKINTŐ KISZOLGALÁS

BODNÁR A. LAJOS

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

3929 LORAIN AVENUE

MELrose 3075 vagy 3076 Cleveland, Ohio

JAKAB ISTVÁN ÉS TESTVÉREI

A legrégebb magyar temetési intézet
az Egyesült Államokban

8923 Buckeye Road
11713 Buckeye Road

Washington 4421
CEdar 0364

CLEVELAND, OHIO

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

TEMETÉS RENDEZŐK

Betegszállítás kórházba éjjel-nappal díjmentesen

12014 Buckeye Road
2728 Woodhill Road

LONGacre 7524
CEdar 0593

CLEVELAND, OHIO

KIADÓHIVATALI HIREK

Hetek mulnak s a kiadó imádságaira nem küld választ a Mindenható. Lehet, hogy nem dörömbölkök elég sűrűn és forrón Istenem előtt s az az oka annak, hogy kevesebb és kevesebb levél érkezik a kiadóhoz az előfizetőktől. Amerikai magyar ev. olvasóink biztosan nem érzik és értik át lapunknak szolgálatát úgy, mint azt a száműzetésbe szakadt evangélikus magyarjaink teszik Németországban és Ausztriában. Aránylag több levél érkezik köszönéssel és Isten áldását kéréssel a párszáz idegenbe küldött példány után, mint a többszáz amerikai olvasónktól.

Azok, akik a szájuktól veszik el az utolsó darab kenyér árát, hogy bélyeget vegyenek azon a kiadóhoz küldött levélre, úgy látszik "éhezik és szomjuhozak" a magyar evangélikus tanítást, — még mi??? Pató Pállok vagyunk! (Hej ráérünk arra még...!)

EURÓPAI LEVELEK sorozatát kezdjük mai számunkkal. A levelek írója: Szebedinszky Jenő, Németországba szakadt magyar. Karácsonyi írása még mindig él szivünkben (Három Karácsony) s eddig még csak levelet sem kapott nagy Amerikából. Evangélikus Oltár Egyletek, küldjenek ezen testvérenek egy-egy élelmi csomagot, lehet az csak pár fontos is. — Címe: Eugen Szebedinszky, 14/a Stuttgart-W, Senefelderstrasse 112, Germany, U. S. Zone. Köszönet a jóindulatért!

FISHER AND OWEN
FUNERAL DIRECTORS

A pittsburghi magyarság
temetkezés-rendezői

126 Hazelwood Ave.
PITTSBURGH 7, PA.

SPENCER A. OWEN
tulajdonos

Phone: HAZel 1165

West sidei házak és telkek
vételét és eladását lelkiismeretesen végzi a közismert
KLAREICH - KÁDÁR
REALTY COMPANY

3717 LORAIN AVE.
Cleveland, Ohio

Telefon: 1262

MELrose 5814

PAULINE H. PAPP

The Metropolitan Casualty
Insurance Co. megbízottja
Mindenféle biztosítást a legelőnyösebben szerezhet be általunk.
Irodánk nyitva reggel 9-től
délután 5-ig.
4004 Lorain Ave.
CLEVELAND, OHIO

Telefon: VI. 1-2353

JOHN K. SZŐLLŐSY

FUNERAL DIRECTOR

Vizsgázott Balzsamozó

8027 W. JEFFERSON AVE.
Detroit, Michigan

MÉSZÁROS PATIKA

MAGYAR GYÓGYSZERTÁR
Levélre magyarul válaszolunk.
4753 Second Avenue
PITTSBURGH - HAZELWOOD
Phone: JACKson 4449
Mészáros András, gyógyszerész

MELrose 5814

PAPP MIKLÓS

ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS
a. W. S. Ev. Egyház ügyésze.
Mindenféle jogi kérdésben
készséggel szolgálja
a magyarságot.

4004 Lorain Ave. Cleveland, O.

"AZ AMERIKAI MAGYARSÁG
ERŐS VÁRA SZIVES
SZERETETTEL KÖSZÖNTI
E LAP
OLVASÓIT"

Verhovay Segély Egylet

436 FOURTH AVENUE

Verhovay Building

PITTSBURGH 19, PA.

★ 1848 ★

★ 1948 ★

"*En bízom hazám jövőjében, mert tudom, hogy azt megérdemli.*"... KOSSUTH LAJOS.. WASHINGTON, 1852

"A SZABADSÁG ESZTENDEJE"

nevet viseli az Úr 1948. éve a mi számunkra, akik hiszünk Istenben, megbecsüljük multunkat és bizunk abban, hogy "lesz még egyszer ünnep a világon," és felépül a mi ó-hazánk is Kossuth szellemében.

Helye van közöttünk minden olyan magyarnak, akit korunk viharai jobbra-balra nem ingatnak; aki meg tud állni a krisztusi erkölcsiség, igazi demokrácia és tiszta hazaszeretet magaslatán.

Ilyen vagy, testvér?

Hivunk!

Várunk!

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk!?”

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1726 Penna. Ave., N.W., Kossuth Bldg., Washington, D.C.

Hungarian Lutheran Monthly
161 Hazelwood Ave.
Pittsburgh 7, Pa.
Return Postage Guaranteed

Sec. 562 P.L. & R.
U.S. POSTAGE
1c Paid
Pittsburgh, Pa.
Permit No. 927

Ev.Theologusi Hallszatok Ifj.Kore
Sopron,
Hungary

45
98
143
1852
15852